

Presentació del projecte pilot del programa Paisatges agroforestals resilients a la Vall de Camprodon

Mecanisme de Descoberta d'Oportunitats
de la RIS3CAT 2030

22 de novembre de 2024

Cofinançat per
la Unió Europea

Generalitat
de Catalunya

Programa de la sessió del 22/11

- ☐ Benvinguda institucional
- ☐ El programa Paisatges agroforestals resilients
- ☐ El projecte pilot de la Vall de Camprodon
- ☐ L'estudi de paisatge
- ☐ Les actuacions del pilot
- ☐ Torn obert de preguntes i debat

1

El programa Paisatges agroforestals resilients

Punt de partida

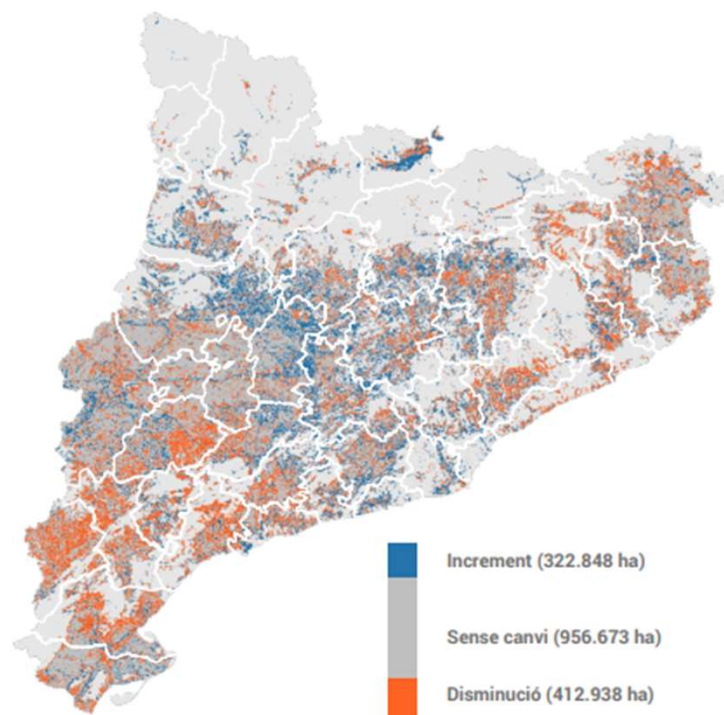
El paisatge és resultat de les activitats econòmiques del passat i del present

Els canvis socioeconòmics que s'han produït a Catalunya les darreres dècades han suposat l'increment de la superfície forestal, especialment a l'interior de Catalunya i al Pirineu.

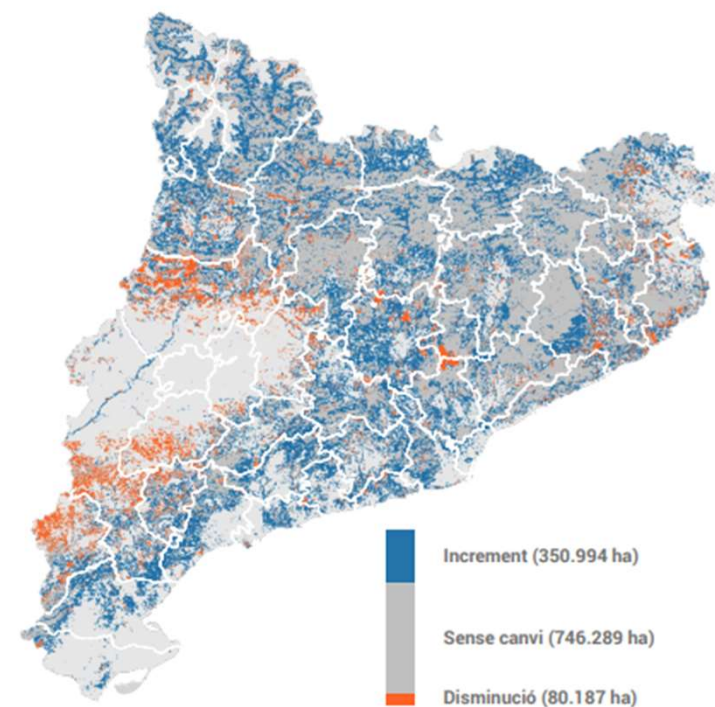
Superfície forestal a Catalunya 2022, segons l'Idescat: **64 % del total**

64 %	Forestal
35 %	Bosc
22 %	Bosquines (brolles, matollars, etc.)
7 %	Altres (prats, pastures, etc.)
25 %	Conreus
7 %	Urbanitzat i altres
4 %	Sense vegetació
100 %	

Canvis en els usos de sòl agrícola a Catalunya entre 1997 i 2017

Canvis en els usos del sòl forestal a Catalunya entre 1997 i 2017

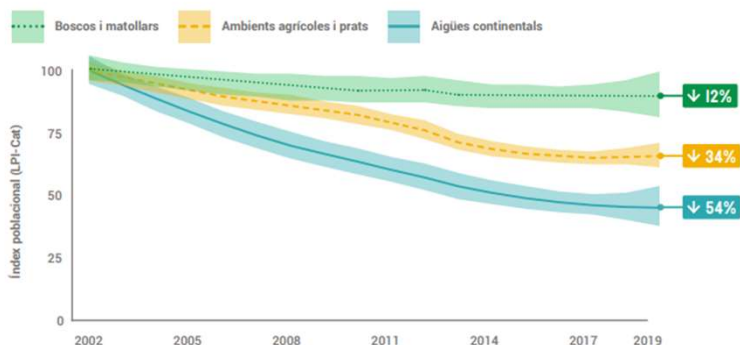
Font: Informe sobre l'Estat de la natura a Catalunya 2020

Punt de partida

Hem de fer front a reptes interrelacionats, que es veuran agreujats pel canvi climàtic

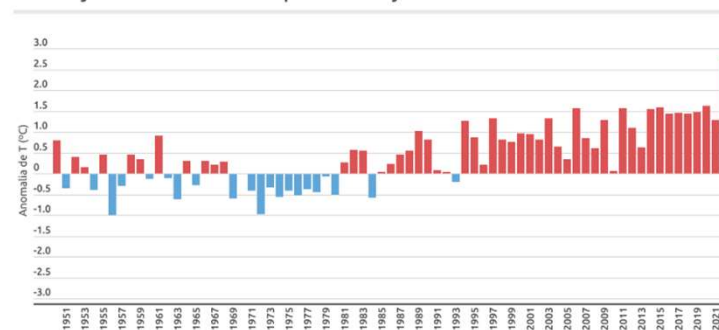
- Increment del risc d'incendis
- Pèrdua de biodiversitat lligada a espais oberts
- Pèrdua de pastures
- Disminució de l'aigua d'escorrentia a rius i aqüífers (aigua blava)
- Increment de plagues i malures
- Increment de conflictes amb la fauna cinegètica
- Etc.

Tendències poblacionals per diferents tipus d'ambients

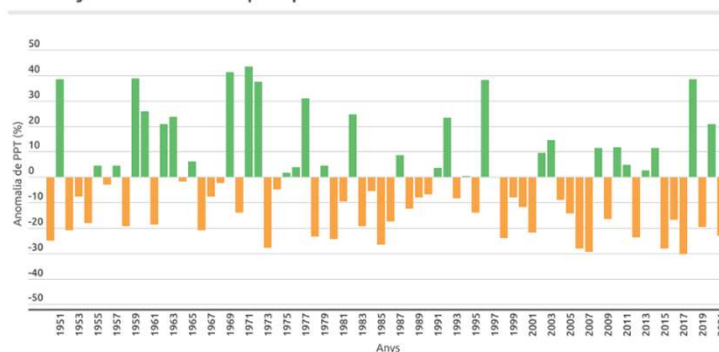

Font: Informe sobre l'Estat de la natura a Catalunya 2020

Catalunya - Anomalia de la temperatura mitjana anual

Catalunya - Anomalia de la precipitació acumulada anual

Font: Servei Meteorològic de Catalunya

El programa Paisatges agroforestals resilients

Un programa que busca noves maneres de fer front als reptes del territori

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

Els Paisatges Agroforestals Resilients a Catalunya

- Programa impulsat pel **Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARPA)**, amb la participació d'altres departaments de la Generalitat.
- El coordina el Gabinet Tècnic del DARPA.
- Compta amb el suport científicotècnic del **Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC)**.
- L'objectiu és promoure actuacions que ens portin a uns **paisatges agroforestals més resilients davant dels canvis** socials, econòmics i ambientals.
- Proposa **formes de treballar col·laboratives** tant dins com fora de l'Administració de la Generalitat per afrontar els **reptes del territori**.

El programa Paisatges agroforestals resilients

Vinculació amb diverses estratègies de la Generalitat

Deriva de l'**Estratègia de la Bioeconomia** de Catalunya, aprovada el 2021.

És coherent i genera sinergies amb altres estratègies.

Contribueix a l'**Estratègia RIS3CAT**, que compta amb el cofinançament de la Unió Europea a través dels Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER).

RIS3CAT 2030

EBC 2030

ESTRATÈGIA
DE LA BIOECONOMIA
DE CATALUNYA 2030

Pla estratègic de l'alimentació de Catalunya

**Pla Estratègic
de la ramaderia
extensiva
a Catalunya
2024-2030**

Més!

**Agenda
Rural de
Catalunya**

Estratègia per
promoure
l'aprofitament de
biomassa forestal

El programa Paisatges agroforestals resilients

Concepte de resiliència d'un paisatge

Resiliència és la **capacitat dels ecosistemes de recuperar-se** després d'una pertorbació.

Conceptes clau:

- Mosaic
- Multifuncionalitat
 - Processos ecològics
 - Processos productius
- Gestió adaptativa
 - a les noves condicions que comporta el canvi climàtic
- Conservació i restauració de la natura

El programa Paisatges agroforestals resilients

Matriu biofísica del paisatge i serveis ecosistèmics

El programa està centrat a generar actuacions sobre la **matriu biofísica** del paisatge, que és la base de:

- les **activitats** agroramaderes i forestals, etc.
- **valors** naturals, estètics, culturals, de lleure, etc.
- provisió de **serveis ecosistèmics** = beneficis que la natura ens aporta a la societat

El programa Paisatges agroforestals resilients

Què pretén?

- Generar una **visió compartida** i la col·laboració entre administracions, sectors productius, ciutadania i experts.
- **Impulsar actuacions** que ajudin a configurar paisatges multifuncionals i més adaptats al canvi climàtic.
- Millorar l'estat dels **ecosistemes**.
- **Recuperar i generar** activitats econòmiques de base local que ajudin a fixar població.
- **Donar suport a iniciatives del territori** per gestionar el propi entorn.

Què no és?

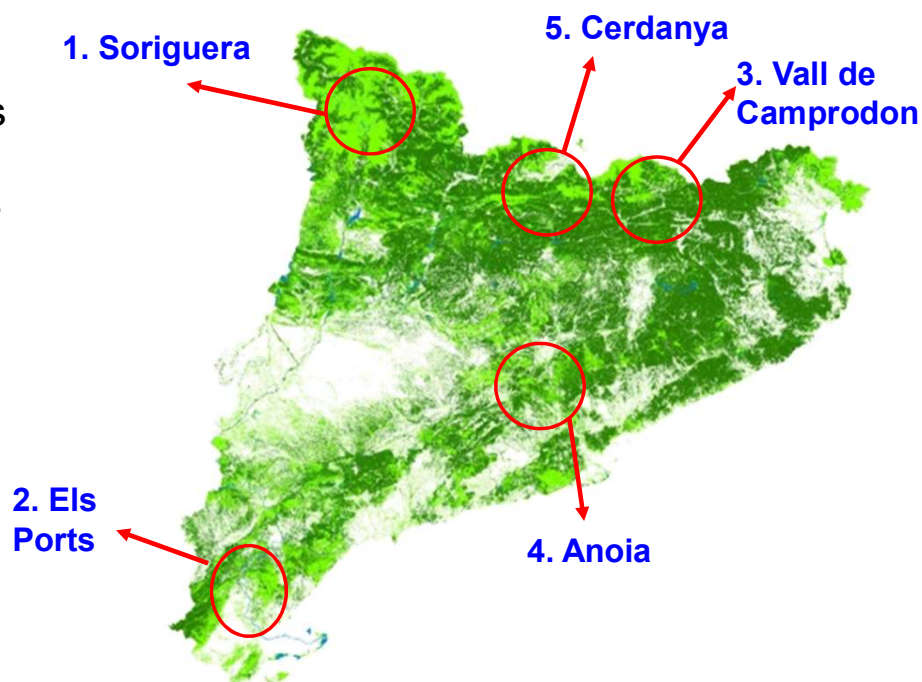
No és una nova planificació.
No s'aprova formalment.
No substitueix cap tràmit.

El programa Paisatges agroforestals resilients

Implementació a partir de projectes pilot

El programa preveu **5 projectes pilot** arreu de Catalunya, en territoris amb característiques ambientals, econòmiques i socials diverses.

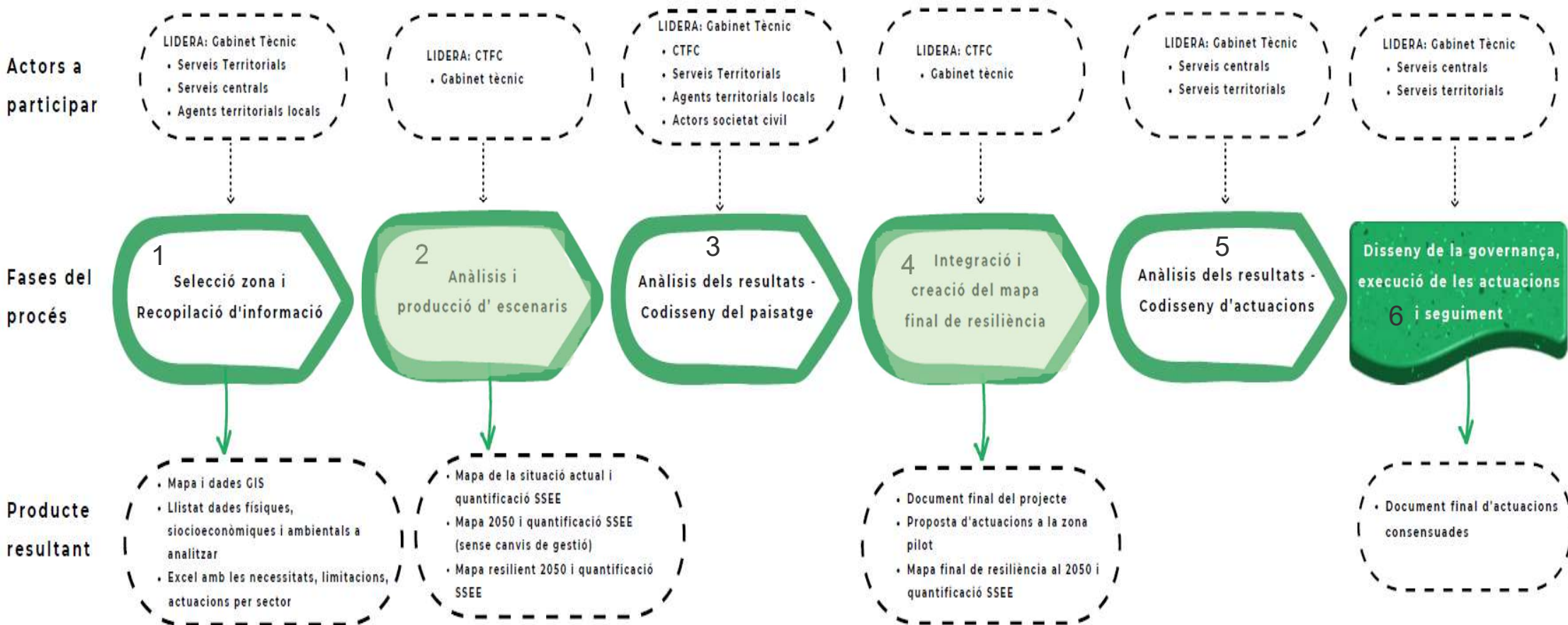
Els pilots 1-4 disposen de finançament **Next Generation** de la Unió Europea per a l'execució d'una part de les actuacions.

El programa Paisatges agroforestals resilients

Què implica un projecte pilot?

- **Creació d'un grup de treball** dins la Generalitat per impulsar el projecte pilot.
- **Estudi sobre el paisatge i els serveis ecosistèmics** (CTFC):
 - Anàlisi de la situació actual, tendencial i de futur “desitjada”.
- **Sessions de participació** i tallers de cocreació amb la participació d'administracions, centres de recerca, ciutadania, agents socials i econòmics.
- **Impuls d'actuacions** amb impacte positiu sobre la resiliència de la matriu biofísica:
 - Accions a curt termini executades per Forestal Catalana a càrrec de fons NGEU.
 - Suport per buscar finançament i concretar altres projectes generadors de bioeconomia.
- **Seguiment** a curt, mitjà i llarg termini de l'evolució del paisatge i les actuacions dutes a terme.
- Treball conjunt per definir **noves actuacions**.

Esquema d'un projecte pilot

El programa Paisatges agroforestals resilients

Continuïtat més enllà dels projectes pilot

Per al **2025** està previst convocar una línia **d'ajuts** que **doni suport a iniciatives locals** per treballar en la línia dels paisatges resilients.

2

El projecte pilot de la Vall de Camprodon

El projecte pilot de la Vall de Camprodon

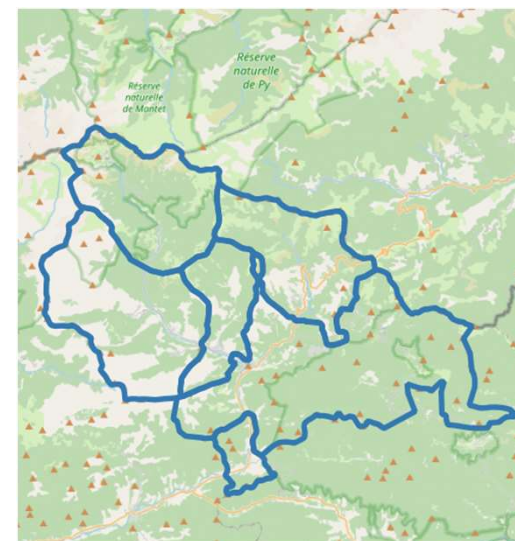
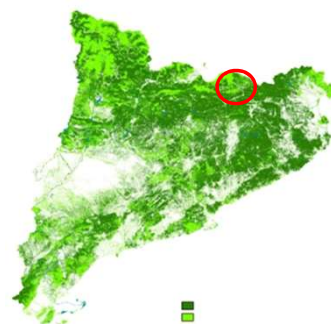
Àmbit del pilot

Municipis de Camprodon, Llanars, Molló, Sant Pau de Segúries, Setcases i Vilallonga de Ter

29.326 hectàrees de superfície

4.728 habitants (16,12 hab./km²)

El 37% de la superfície total és bosc de titularitat pública (Generalitat, ajuntaments).

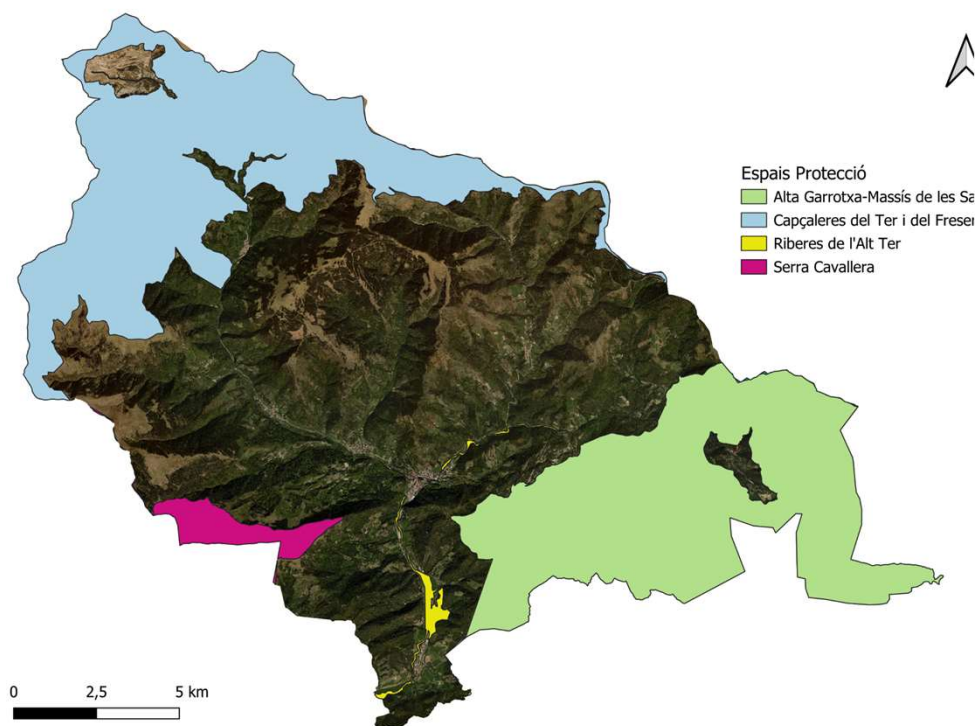
El projecte pilot de la Vall de Camprodon

Àmbit del pilot

Inclou una part dels espais protegits de la xarxa Natura 2000:

- Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser
- Espai Natural Protegit de l'Alta Garrotxa
- Espai d'Interès Natural de la Serra Cavallera
- Espai d'Interès Natural de les Riberes de l'Alt Ter

Inclou una part de la Reserva Nacional de Caça Freser-Setcases.

El projecte pilot de la Vall de Camprodon

Què hem fet fins ara?

Participació de la **Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon** en el Congrés BIT Vic, 21 de març de 2024

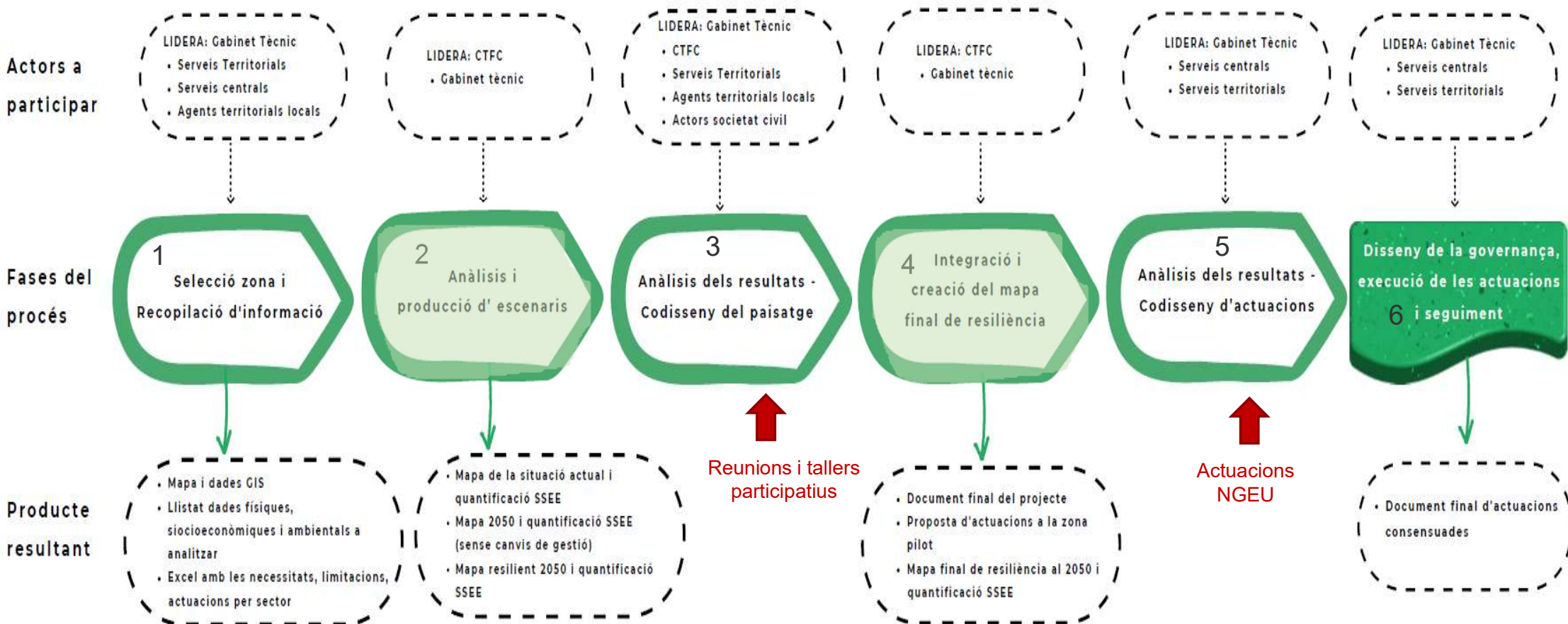
- Inici del pilot amb una **reunió institucional** entre el DARPA, la Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon, la mancomunitat i els ajuntaments, 12 de març del 2024
- Creació del **grup tècnic dins de la Generalitat** per aportar informació, consensuar visions i escollir actuacions, en una reunió presencial a Ripoll, 16 d'abril de 2024
- **Estudi del paisatge** i els serveis ecosistèmics de la Vall de Camprodon, per part del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC)
- Interlocució amb la Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon, la mancomunitat i els ajuntaments en diversos moments
- **Recull d'informació** sobre el que ja s'està fent amb repercussió sobre el paisatge agroforestal i de **proposes d'actuació** provinent dels tècnics de la Generalitat i del "grup local"
- Selecció de **4 actuacions finançades amb fons NGEU** per a la seva execució al llarg de 2025

El projecte pilot de la Vall de Camprodon

Actors clau

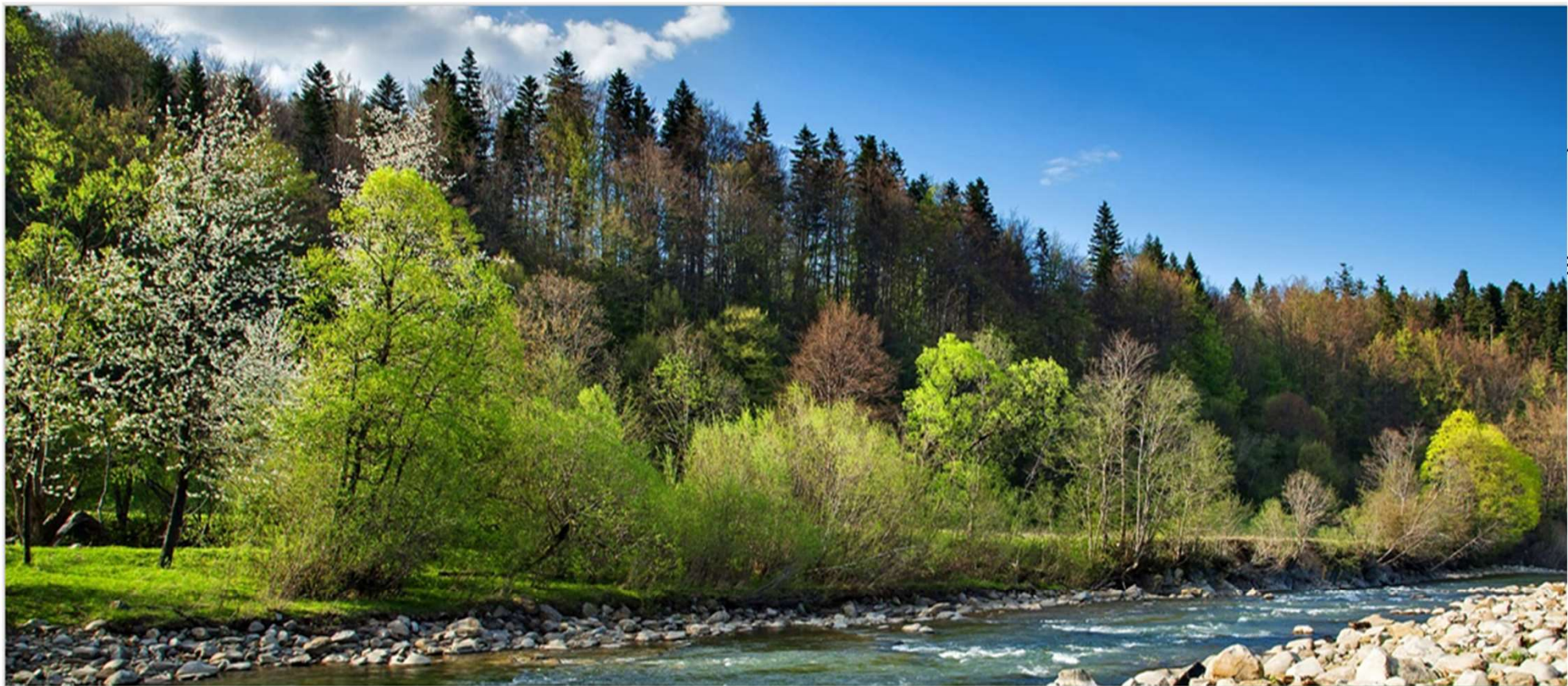
- Serveis Territorials i Serveis Centrals del DARPA (agricultura, ramaderia, boscos, recursos cinegètics)
- Serveis Territorials i Serveis Centrals del DTER (biodiversitat)
- Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser
- Reserva Nacional de Caça Freser-Setcases
- ACA
- Consorci del Ter
- Ajuntaments
- Mancomunitat Vall de Camprodon
- Fundació Comunitària de la Vall de Camprodon
- Consorci Espais d'Interès Natural del Ripollès
- Associació de Propietaris de Finques Rústiques
- ADF Vall de Camprodon
- Grup LEADER del Ripollès
- Etc.

Esquema d'un projecte pilot

3

L'estudi de paisatge

Co-creació de paisatges agroforestals resilients i la provisió de serveis ecosistèmics a la Vall de Camprodon

22 de novembre 2024

CTFC

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural

4

Les actuacions del pilot

Selecció d'actuacions del pilot de la Vall de Camprodon

El personal tècnic de la Generalitat i del “grup local” va recopilar fins a 40 propostes d'actuació, les quals es van dividir en:

1. Gestió forestal i **recuperació d'espais oberts / pastures**
2. Gestió forestal i **prevenció d'incendis**
3. Conservació de **patrimoni natural**
4. Gestió de la **fauna** cinegètica
5. Foment de **l'agricultura i la ramaderia**

Es van **seleccionar 4 actuacions** a partir dels criteris següents:

- Encaix amb les característiques del finançament disponible (objecte, terminis)
- Actuacions transversals que donessin resposta a més d'un vector
- Inclusió d'àmbits diferents d'actuació
- Viabilitat de ser executades abans del 31 de desembre de 2025

Les actuacions del pilot

Selecció d'actuacions finançables amb els fons NGEU	Període d'execució	Pressupost
Adevesaments de carenes per recuperar pastures i prevenir incendis*	2025	300.000,00
Treballs silvícoles i millora de pastures a l'ENP de l'Alta Garrotxa	2025	150.000,00
Recuperació espais oberts a la Muntanya de Molló i Muntanya de Sant Miquel.	2025	60.000,00
Protecció de molleres i creació d'abeuradors per al bestiar	2025	90.000,00
TOTAL		600.000,00

Actuacions del pilot

1. Adevesaments per recuperar pastures i prevenir incendis

Consisteix en tallades arreu i aclarides molt intenses de la vegetació arbòria i arbustiva colonitzadora de zones tradicionals de pastura extensiva d'alta muntanya.

A partir de criteris de prevenció d'incendis i interès ramader.

Els rodals es localitzen en forests públiques i privades dels municipis de Llanars, Camprodon i Vilallonga de Ter.

Els rodals han estat proposats pels ajuntaments (a través del Consorci d'Espais Naturals del Ripollès CEINR), per l'associació de propietaris de finques rústiques de la vall de Camprodon i per la Fundació Comunitària de la vall de Camprodon.

Es preveu instal·lar abeuradors i altres infraestructures de suport a l'activitat ramadera extensiva, i obrir vials si cal.

El projecte executiu es troba en fase de redacció per part de Forestal Catalana, S.A.

El període d'execució previst és l'estiu del 2025.

Pressupost: 300.000 €

Actuacions del pilot

2. Treballs silvícoles i millora de pastures a l'ENP de l'Alta Garrotxa

El projecte executiu es troba en fase de redacció per part de Forestal Catalana, S.A.

Treballs per a la millora de masses forestals i la recuperació d'espais de pastura dins l'Espai Natural Protegit de l'Alta Garrotxa incloent millora de les infraestructures relacionades amb l'aigua.

Els rodals es localitzen a la finca de Can França i finques privades properes.

Parteix de la prioritització feta en el Pla d'impuls a la ramaderia extensiva (PIRE) de l'Espai natural protegit de l'Alta Garrotxa **basat em criteris de prevenció d'incendis, biodiversitat i pastura extensiva.**

El període d'execució previst és la primavera i l'estiu del 2025.

PLA D'IMPULS A LA RAMADERIA
EXTENSIVA (PIRE) COM A EINA
DE CONSERVACIÓ A L'ESPAI
NATURAL PROTEGIT DE L'ALTA
GARROTXA

Pressupost: 150.000 €

Actuacions del pilot

3. Recuperació espais oberts a la Muntanya de Molló i Muntanya de Sant Miquel

Consisteix en la recuperació d'espais oberts a les forests públiques *Muntanya de Molló* i *Muntanya de Sant Miquel*, als termes municipals de Molló i Setcases.

Es corresponen amb zones prioritàries d'actuació d'acord amb l'estudi, diagnosi i criteris del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser.

El projecte executiu es troba en redacció per part de Forestal Catalana, S.A.

El període d'execució previst és l'estiu del 2025

Pressupost: 60.000 €

Actuacions del pilot

4. Protecció de molleres i creació d'abeuradors per al bestiar

Instal·lació de sistemes adequats que combinen la protecció de l'hàbitat de molleres que evitin l'entrada de bestiar i l'aprofitament de l'aigua per abeuradors associats.

En alguns casos es complementa amb un sistema de recollida de l'aigua (bassa).

Es farà en diverses localitzacions en municipis de la Vall.

L'objectiu és de suport a l'activitat ramadera i a la conservació dels valors naturals.

El projecte executiu es troba en fase de redacció per part de Forestal Catalana, S.A.

El període d'execució previst és l'estiu del 2025.

Pressupost: 90.000 €

Programa de la sessió del 22/11

- ❑ Benvinguda institucional
- ❑ El programa Paisatges agroforestals resilients
- ❑ El projecte pilot de la Vall de Camprodon
- ❑ L'estudi de paisatge
- ❑ Les actuacions del pilot
- ❑ **Torn obert de preguntes i debat**

**Cofinançat per
la Unió Europea**

**Generalitat
de Catalunya**

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

www.gencat.cat

scanellas@gencat.cat